

SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2023 - 2026

(skrajne daty)

Rok akademicki 2023/2024

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Emisja głosu
Kod przedmiotu*	IVB7
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Zakład Onomastyki
Kierunek studiów	Filologia polska
Poziom studiów	I stopień
Profil	Ogólnoakademicki
Forma studiów	Stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	rok pierwszy/ semestr drugi
Rodzaj przedmiotu	Kierunkowy (specjalność edytorstwo)
Język wykładowy	Polski
Koordinator	dr Małgorzata Kułakowska
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr Małgorzata Kułakowska, dr hab. Agnieszka Myszka, prof. UR

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	ZW – zaj. warszt.	Liczba pkt. ECTS
2								30	2

1.2. Sposób realizacji zajęć w formie tradycyjnej zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość**1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (zaliczenie z oceną)****2. WYMAGANIA WSTĘPNE**

Znajomość gramatyki opisowej w zakresie fonetyki
--

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C1	Zaznajomienie studentów z podstawami wiedzy z zakresu emisji głosu
C2	Wdrażanie studentów do opanowania umiejętności świadomego posługiwania się głosem, wyrazistą i donośną mową, właściwą intonacją i tempem mówienia
C3	Zapoznanie słuchaczy z najczęstszymi problemami związanymi z wymową i fonacją oraz nauczanie technik pozwalających korygować błędną fonację (higiena głosu)
C4	Zapoznanie studentów z zasadami wzorcowej wymowy polskiej

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Student zna i rozumie budowę narządów głosu, zasady higieny głosu w pracy nauczyciela, zasady prawidłowej emisji głosu oraz zasady ortofonii	K_W01; K_W02
EK_02	Student potrafi zastosować w praktyce – poprzez zastosowanie odpowiednich ćwiczeń- prawidłowej postawy podczas mówienia, zasady prawidłowego toru oddechowego, fonacji, artykulacji	K_U07
EK_03	Student potrafi w praktyce zastosować zasady ortofonii	K_U10
EK_04	Student jest gotów do korekcji swoich błędów wymowy i doskonalenia swojej emisji głosu	K_K03

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu
nie dotyczy

B. Problematyka zajęć warsztatowych

Treści merytoryczne
1. Podstawowa terminologia z zakresu emisji głosu i ortofonii: co to jest emisja głosu? Mowa a słuch fizyczny, muzyczny i fonematyczny. Podstawowa literatura przedmiotu.
2. Anatomiczne podstawy procesu komunikatywnego. Wpływ czynników biologicznych i środowiskowych na kształtowanie się głosu. Teorie powstawania dźwięków mowy.
3. Choroby głosu. Profilaktyka i higiena głosu.
4. Rola postawy w prawidłowym oddychaniu - ćwiczenia ustawienia ciała. Ćwiczenia relaksacyjne – technika Alexandra.
5. Rola oddechu w prawidłowym wytwarzaniu dźwięków mowy. Omówienie rodzajów oddechu. Znaczenie oddychania dla emisji głosu. Rozpoznawanie własnego sposobu oddychania, ćwiczenia oddechowe.
6. Nastawienia głosowe; Rodzaje ataku dźwięków – ćwiczenia pomagające uzyskać miękkie

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

atak dźwięków.
7. Rola rezonatorów w emisji głosu. Emisja „kozia” i „krowia”; mówienie „na maskę” – ćwiczenia. Jak zapobiegać zmęczeniu głosowemu
8. Tempo mowy – jak określić własne tempo mowy i jak je korygować. Rola pojemności płuc w emisji - wydłużanie fazy wydechowej (ćwiczenia).
9. Ćwiczenia usprawniające motorykę narządów mowy. Dykcja- ćwiczenia. Prawidłowa wymowa samogłosek i spółgłosek-ćwiczenia.
10. Ćwiczenia artykulacyjne: trudne zbitki spółgłoskowe, poprawność wymowy grup spółgłoskowych (upraszczanie i wzbogacanie grup spółgłoskowych, problematyczne zakończenia wyrazów, geminaty; wymowa zdań – „łamańców językowych”
11. Ćwiczenia w wymawianiu samogłosek nosowych w różnych pozycjach (w śródgłosie przed spółgłoskami szczelinowymi, zwartymi i zwarto-szczelinowymi oraz w wygłosie)
12. Ćwiczenia wyrazistości mowy. Plastyczność mowy a intonacja. Językowe środki ekspresji a kultura wypowiedzi.

3.4 Metody dydaktyczne

Wiedza teoretyczna zostanie przekazana poprzez wykłady i prezentacje multimedialne. W czasie zajęć studenci będą zdobywać umiejętności w zakresie emisji głosu poprzez uczestniczenie w ćwiczeniach praktycznych.

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (ZW)
EK_01	OCENA POPRAWNOŚCI WYKONYWANYCH W CZASIE ZAJĘĆ ĆWICZEŃ; DYSKUSJA NA TEMAT PRZECZYTANEJ LITERATURY	ZW
EK_02	WYPOWIEDZI W TRAKCIE ZAJĘĆ	ZW
EK_03	OCENA POPRAWNOŚCI WYKONYWANYCH W CZASIE ZAJĘĆ ĆWICZEŃ; DYSKUSJA NA TEMAT PRZECZYTANEJ LITERATURY	ZW
EK_04	OCENA POPRAWNOŚCI WYKONYWANYCH W CZASIE ZAJĘĆ ĆWICZEŃ; OCENA UMIEJĘTNOŚCI SAMOKONTROLI I SAMOOCENY; WYPOWIEDZI W TRAKCIE ZAJĘĆ	ZW

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

<p>Ocena końcowa jest wystawiana na podstawie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. oceny przygotowanych prezentacji projektów ćwiczeń (50%) 2. oceny poprawności wykonanych ćwiczeń emisyjnych (30%) 3. oceny dyskusji na temat literatury przedmiotu i filmów edukacyjnych (20%)
--

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzinna zrealizowanie aktywności
Godziny z harmonogramu studiów	30
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	5
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta	20
Czytanie literatury przedmiotu	7
Samodzielne wykonywanie ćwiczeń ortofonicznych i dykcyjnych	7
Oglądanie filmów edukacyjnych	6
SUMA GODZIN	55
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	2

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	Nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	Nie dotyczy

7. LITERATURA

<p>Literatura podstawowa:</p> <p>Płusajska-Otto A., 2017, <i>Podręczni pracy głosem. Ćwiczenia i wskazówki dla osób występujących publicznie</i>, Łódź.</p> <p>Tarasiewicz B., 2003, <i>Mówię i śpiewam świadomie. Podręcznik do nauki emisji głosu</i>, Kraków.</p>
<p>Literatura uzupełniająca:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adamiszyn Z., Walencik-Topiłko A., 2003, <i>Logopedia artystyczna</i>, [w:] <i>Logopedia. Pytania i odpowiedzi. Podręcznik akademicki</i>, t. II: <i>Zaburzenia komunikacji językowej u dzieci i osób dorosłych</i>, red. T. Gałkowski, G. Jastrzębowska, Opole. • Bednarek J. D., 2003, <i>Ćwiczenia wyrazistości mowy</i>, Bydgoszcz. • Cegiela A., 1996, <i>Norma wzorcowa i norma użytkowa komunikacji we współczesnej polszczyźnie</i>, [w:] <i>O zagrożeniach i bogactwie polszczyzny</i>, red. J. Miodek, Wrocław. • Dunaj B., 2006, <i>Zasady poprawnej wymowy polskiej</i>, „Język Polski” LXXXVI, s. 3-15. • Dunaj B., 2004, <i>Zagadnienia poprawności językowej, 1. Wymowa połączeń ai, ei, ii, oi, ói, ui, yi</i>, „Język Polski” LXXXIV, z.3, s.206-209. • Dunaj B., 2003, <i>Zagadnienia poprawności językowej, 1. Wymowa samogłosek nosowych</i>, „Język Polski” LXXXIII, z.2, s.125-126. • Karaś M., Madejowa M., 1977, <i>Słownik wymowy polskiej</i>, PWN, Warszawa. • Klajman S. (red.), 1975, <i>Zarys higieny głosu</i>, Gdańsk. • Kram J., 1988, <i>Zarys kultury żywego słowa</i>, Warszawa. • Lemmermann H., 1999, <i>Komunikacja werbalna. Szkoła retoryki</i>, Wrocław. • Lubaś W., Urbańczyk S., 1990, <i>Podręczny słownik poprawnej wymowy polskiej</i>, Warszawa. • Lunden B., Rosell L., 2003, <i>Techniki prezentacji. O sztuce przemawiania, angażowania i przekonywania</i>, Gdańsk.s • Maksymowicz K., 2003, <i>Zestawy ćwiczeń dykcyjnych</i>, [w:] <i>Logopedia. Pytania i odpowiedzi</i>.

Podręcznik akademicki, t. II: Zaburzenia komunikacji językowej u dzieci i osób dorosłych, red. T. Gałkowski, G. Jastrzębowska, Opole.

- Meissner Cz., 1993, *Książeczka o sztuce recytacji i sztuce mówienia*, Katowice.
- Mikuta M., 2001, *Kultura żywego słowa*, Częstochowa.
- Myszka A., 2014, *Ortofonia*, [w:] *Kultura mówienia dawniej i dziś. Propozycje, scenariusze, ćwiczenia*, red. M. Kułakowska, A. Myszka, Rzeszów 2014, s. 33-57.
- Myszka A., 2014, „Prezenterzy powinni być samą doskonałością”. *Wymowa staranna współczesnych dwudziestolatków – rekonesans badawczy*, [w:] *Kultura mówienia dawniej i dziś*, red. M. Kułakowska, A. Myszka, Rzeszów 2014, s. 190-204.
- Myszka A., 2014, *Wymowa grup spółgłoskowych – znajomość normy a realizacja (badania sondażowe)*, [w:] *Głos – język – komunikacja*, red. A. Myszka, Rzeszów, s. 97-110.
- Oczoń M., 1999, *Abecadło mówienia*, Warszawa.
- Pawłowski Z., 2005, *Foniatryczna diagnostyka wykonawstwa emisji głosu śpiewaczego i mówionego*, Kraków
- Podracki J., 1994, *Nowości w polskich normach akcentowania*, „Polonistyka”, z.5, s. 261-261.
- *Prawidła poprawnej wymowy polskiej*, 1995, oprac. Z. Klemensiewicz, uzup. S. Urbańczyk, Kraków.
- Świdziński M., 1988, *Dzisiejsza wymowa sceniczna*, Warszawa.
- Toczyńska B., 2006, *Sarabanda w chaszczach. Ćwiczenia samogłosek*, Gdańsk.
- Toczyńska B., 2007, *Głośno i wyraźnie. 9 lekcji dobrego mówienia.*, Gdańsk
- Toczyńska B., 2009, *Ruch w głosie. Ćwiczenia nie tylko dla dziennikarzy*, Gdańsk.
- Toczyńska B., 2009, *Łamańce z dedykacją czyli makaka ma Kama*, Gdańsk.
- Walczak-Deleżyńska M., 2001, *Aby język giętki?*, Wrocław.
- Weller S., 2006, *Oddech, który leczy*, Gdańsk.
- *Zaburzenia głosu : badanie - diagnozowanie - metody usprawniania : materiały z konferencji zorg. przez Pomagisterskie Studium Logopedyczne Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego i Sekcję Logopedyczną Towarzystwa Kultury Języka w Warszawie, w dniach 6-8 czerwca 1998 / oprac. Halina Mierzejewska [i in.]; Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Towarzystwo Kultury Języka. - Warszawa 1998.*
- Zalesska-Kręcicka M., 1993, *Przewlekłe zaburzenia głosu*, Wrocław.
- Zalesska-Kręcicka M., Kręcicki T., Wierzbicka E., 2004, *Głos i jego zaburzenia: zagadnienia higieny i emisji głosu*, Wrocław.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej